

Early Journal Content on JSTOR, Free to Anyone in the World

This article is one of nearly 500,000 scholarly works digitized and made freely available to everyone in the world by JSTOR.

Known as the Early Journal Content, this set of works include research articles, news, letters, and other writings published in more than 200 of the oldest leading academic journals. The works date from the mid-seventeenth to the early twentieth centuries.

We encourage people to read and share the Early Journal Content openly and to tell others that this resource exists. People may post this content online or redistribute in any way for non-commercial purposes.

Read more about Early Journal Content at <http://about.jstor.org/participate-jstor/individuals/early-journal-content>.

JSTOR is a digital library of academic journals, books, and primary source objects. JSTOR helps people discover, use, and build upon a wide range of content through a powerful research and teaching platform, and preserves this content for future generations. JSTOR is part of ITHAKA, a not-for-profit organization that also includes Ithaka S+R and Portico. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

porary of Shullam's, still has many things to relate about R. Isaac Campanton¹, harmless things indeed, wonders of acumen, but always things of such a nature as to prove how that name remained alive, both in the imagination of the people, and in legendary tradition.

The name of Zarza served already as a plaything to his contemporary and admirer Isaac Alchadeb. But with the latter the "thorny bush" was symbolically applied in quite a different way. Filled with admiration at the zeal with which Zarza was at pains to reconcile Agada with philosophy, tradition with rationality, and how he dealt comprehensively with the natural and mental sciences, he represents "the thorny bush" of Palencia also as appearing in fire, but, like the bush of Moses, without being consumed².

DAVID KAUFMANN.

JEDIDIAH OF RIMINI; OR, AMADEO DI MOÏSE
DE RECANATI.

THE history of the literature and culture of the Jews of Italy is, in spite of the apparent wealth of documentary resources, still in its infancy. Men who were prominent in their days by achievements in various directions, who were in advance of their age, and devoted themselves to pursuits which should have secured for them everlasting fame, have become mere vague shadows, of whom we have only bibliographical, but no historical knowledge. The investigation of the printed works and MSS. will have to be carried on in conjunction with that of the archives and epitaphs, in order to connect again the disjointed members, revive the shadows, so that from mere names and books we may become acquainted with the persons of their authors. One of those who still await such services at the hands of historical research is the Talmudist, poet, and translator Amadeo of Rimini, or, as he is called in Hebrew, Jedidiah b. Mose of Recanate, who flourished in Italy in the second half of the sixteenth century, but whose literary products are so scattered about in various manuscripts that all recollection of him was lost and, as it were, dismembered.

The first literary trace we gain of him is of the year 1566, when

¹ כבורי אלהים, f. 48 b.

² At the end of *Mekor Chayim*: ואחריו בן יציא אחיזתו. ושה משלו ויפחה פיזיו. מכיל יוסף מציון. ומטירני עלי שוכני סנה. הש' וכל פיות מענה כי אשר אווחי מכח לפניכל משווה. נוצר באש משנה. לוב וריזו והזרו בכל דבר שבצ' ומושכל. אך ההנה איןנו אוכל.

he prepared—on Sunday, December 1¹—at Monte Marino, in the district of Montefeltro², a copy of the Talmudic methodology of Mose b. Joseph Ibn Danon, the Portuguese exile from Coimbra in Fez³. But in the field of Talmudic learning, he was not only active as copyist, but also as an independent student. His authority in this discipline is evidenced by the fact that his opinion was asked in Rabbinical questions. *Responsa* bearing his name are preserved in the MS. 845 of the Bodleian Library. One of them contains the notice that it was written in 1574⁴. Another *Responsum*, referring to the question of the ritual bath, which bears his signature in full, and the date corresponding with December 11, 1573, is preserved in M. S. Ghirondi's MS. No. 22, now in my possession. But Sabbatai Bar testifies⁵ that there existed also other *Responsa* of Jedidiah of Rimini's, which he had himself seen and made use of.

It is most probably by reason of Jedidiah's Talmudical attainments that Isaac ben Jehudah of Urbino resolved, on November 8, 1579, to take the former as teacher for his son Moses, who was born on November 30, 1566, and who was, therefore, thirteen years of age at the time⁵.

I identify this pupil of Jedidiah's with Moses Leoni⁷, i.e. Moses

¹ Thus the expression קליין ויצמורי in Neubauer's Catalogue, p. 173, must be explained.

² Neubauer, 1. c., writes: נָרְךׁ מְ מִרְיָנוֹ אֲשֶׁר בְּהַחּוֹם מְ פְּלִיטָרוֹן Steinschneider in the Catalogue. M. S. Ghirondi, p. 7. פְּלִיטָרוֹן (?) ר. (?) מִרְיָנוֹ אֲשֶׁר בְּהַחּוֹם אַי (?)

³ Neubauer's statement, l. c., that the work was translated by Jedidiah from the Arabic into Hebrew, has been corrected by Steinschneider: *Die hebräischen Übersetzer des Mittelalters*, p. 922; but instead of 580 it should be 850, and the year of the copy should be 1566 and not 1466.

⁴ These statements, communicated by Steinschneider, *Catalogue, M. S.* *Ghirondi*, p. 7, are absent in Neubauer's description.

וכורומוה להה כתוב הרב הכלול כמהו"ר ר' ידידה מאירמיין זצ"ל : 94. מ. ש"ח בואר עסק ⁵ בהשנותה כ"י גבורה ר' י. דה-

⁶ Moses of Urbino states, in a collection of MSS., bound together with the second volume of the MS. ליקת' יצקן of Isaac Sabbatai b. Mordechai Rocca (cf. my remark in H. Brody's *Hebräische Bibliographie*, II, 97) : הדיווים י"ב : (ט) שם פרשת' יצקן דה' שרדה בא בנית' בכר' יצקן א' י' ז' הגדלה כמר' דיריד במר' משה יצו מוריין' למדרי רעת' ווראת' הי' רצון מלפני אלוינו שיויה בשעה ברוכה ובמול לילר טוב next recorded by Moses : His birthday was next recorded by Moses : הדוחן צמח' וועלת א' ב' יציה אמך אך אני ממש בככר' יצקן בככר' יהודה י' ז' אראוב' נולותי בום ש' ק' ל' ד' שנות חצי י' ז' בכלו יציאת גובימרו שכ' ז' .

⁷ If Steinschneider, in the *Magazin für die Wissenschaft des Judenthums*, 17 (1890), 229, states distinctly of Moses Leone of Urbino "died 1641, v. Delitzsch, *Catal.*, p. 229," we learn from the epitaph of Siena in Wagenseil's papers that quite another is meant; namely, Moses b. Leon Zaddik, who

ben Isaac, of the family of Leoni, as the grandson may, perhaps, have called himself after his grandfather Jehudah, i.e. *Leone*, who, at a later period, became himself prominent in the field of Jewish literature by original, though small, writings. He was the author of observations and decisions on the treatise of *Chullin*, which he commenced when twenty-three years of age, on November 22, 1579; further, notes on *Pesachim* in Alfasi's code; notes to the *Agadoth* in *En Israel* or *En Jacob* of Jacob ben Salomo Ibn Chabib; and observations on various sayings of Isaac Ibn Arama, which are preserved equally in the MS. which formerly belonged to M. S. Ghirondi, No. 22, and in the Oxford code 2317, f. 102-136¹. The fact that, in his remarks on Arama's words², he mentions Jedidiah as his teacher, proves so convincingly Moses ben Isaac's authorship, and his identity with Moses Leoni, that it is no longer possible to attribute to Jedidiah the pieces which occur anonymously in Ghirondi's MS., and under the name of Leoni in the Oxford code. He, and not Jedidiah, was the author of the short demonstration for the equality of the angles of a triangle with two right angles, accompanied by a letter to the well-known mathematician, Isaac Finzi³.

The Bodleian MS. 2416, which contains 150 letters, which most likely are one and all from Jedidiah's hand, shows his mastery of

¹ I have been able to establish with certainty the identity of the two MSS. from the description given by Steinschneider, l. c. of the Oxford Code, Mich. Add. 67 (Neubauer, 2317). The very commencement entirely corresponds with the one in my MS.: על מסכת פולים ומיושם קיושם as Steinschneider has it) ברכה ונכול טוב וחילין שוחחין בטהה (not as Steinschneider has it) זכירות וזכירם ים א' ב' נ' נ' שראל לודש גנומ' ש' ס' My MS. exhibits, therefore, Moses Leon's autograph. Steinschneider's description does not suffice for an exhaustive comparison of the two MSS., but the agreement of the arrangement and of the contents of the parts is enough to make the identity clear.

² In his explanation of the Ibn Arama's words, *ארת*, ed. Pollak, אלה דברי הכרומס והצעלה כהדר, to Exod. vi. 3, Leoni observes: סורי לולוי, to which he appends another explanation of Isaac Finzi, אמרנו הנקאן כמוה ר' יוחנן בעכבי י"ג פרש, with the words: אמרנו הנקאן כמוה ר' יוחנן בעכבי י"ג פרש.

³ Jedidiah appended his signature neither to one nor to several mathematical observations, as stated by Steinschneider, *Monatschrift*, 43, 33. About Isaac b. Rafael Finzi, cf. *Mortara*, Indice, p. 22.

the Hebrew language. We find his name under the consolatory epistle to Eleazar, the son of Solomon of Camerino, on the occasion of the death of Eleazar's father. This Solomon of Camerino, whose death induced Jedidiah to write this letter, was, perhaps, the same as the poet who had already in 1490 written to the sons of Jechiel of Pisa, in the name of that congregation, a letter on the occasion of the death of their father¹, so that the letter belongs undoubtedly to the earliest products of Jedidiah's pen.

The Hebrew translation, or, rather, excerpt, from the Latin, of the apocryphal Book of Judith², is a sign of his great proficiency in the Hebrew language. He considers that remarkable book as a worthy pendant to the Book of Esther. In order to make it accessible to his co-religionists, he not only translated it into elegant prose, but also repeated its contents in a poem, consisting of forty verses of four lines each, of which the first three lines have the same rhyme, and the forty concluding again all have one and the same rhyme. Besides this, the first twenty-two lines each begin with a letter of the Hebrew alphabet, and the remaining lines show the acrostic Jedidiah ben Moses. The dictionary of rhymes found in Ghirondi's MS., and arranged according to the endings of the words, may also be a work of Jedidiah's³.

But besides the literary attainments of Jedidiah's and his mastery of Latin, which distinguish him from the mere Talmudical scholar, and which are conspicuous from his translation of the Book of Judith⁴, his translations into his mother tongue stamp him as a man whose broadness of view and energy of scientific aspirations make him a worthy contemporary of Azariah de Rossi and Jehudah Moscato. His Italian translation of Maimûni's *Guide*⁵, which is preserved in Parma in a MS. bearing the date of June 11, 1581, and in another MS. in Berlin, finished on February 8, 1583, testifies to his philosophical

¹ Kaufmann, *Revue des Études Juives*, XXVI, 86 and 220sqq. In Neubauer's Catalogue, p. 849, קמִירָוּ is probably a misprint for Camerino.

² About the two Hebrew excerpts of the history of Judith that are now extant, cf. Dalman, *Die Worte Jesu*, I, 12, n. 3.

³ An error of the copyist, who gives twice the heading as, caused Steinschneider, in his description of Cod. 22 Ghirondi, to mention the Hebrew translation of the Book of the Maccabees as its contents. Steinschneider, who gives ibid. יְרָדִיה בֶן מַהְשָׁ [מַשָּׁה] וְצָ' זָהָק as the acrostic, did not notice that the verse *הִנֵּה בְּהָרָה יִשְׂרָאֵל לְקָדוֹם בָּו*, which was erroneously omitted, was appended at the bottom of the page.

⁴ Cf. the preface to the translation of Judith in the Appendix.

⁵ Cf. my exposition in Stein's *Archiv für Geschichte der Philosophie*, XI, 365-368.

attainments, and to the enlightened mind of Jedidiah, or *Amadeo di Moïse de Recanati*, as he calls himself¹. This admirer of Maimonides, who considers the latter as a mathematician equal to Euclid, a physician like Galen, a divine philosopher greater than Plato, an astronomer greater than Ptolemy, cannot bear the thought that the great work of the master should remain a sealed book to most of his co-religionists, on account of the difficulties met with in the Hebrew translation by Samuel Ibn Tibbon. He therefore resolves, in spite of the obloquy which his undertaking would not fail to draw upon him, to dictate to his brother Elia the translation into Italian, which would be accessible and intelligible to all, and used, on this account, to be also transcribed with Hebrew characters. The specimens of the translation, communicated by Steinschneider² and Sacerdoti³, show that the translator endeavoured to furnish a faithful and readable version, and that he rendered the difficult philosophical terms in an easy manner, and with knowledge of the subject. The work deserved, both on account of the novelty of the plan and of its masterful execution, to be dedicated to a man who became later one of the most revered Rabbis of Italy. Immanuel of Fano⁴, to whom the translation was dedicated, was probably the same as R. Menachem Azariah, the great Talmudist and Cabalist, later Rabbi of Reggio-Emilia. According to the date on de Rossi's MS. in Parma, the work was completed on November 15, 1880.

But Jedidiah of Rimini was not only the first translator of the *Moreh Nebuchim* into the Italian language, he was also the first translator of the whole Bible into Italian. The MS. 642 of the library of Baron Gunzbourg in St. Petersburg contains, under the title of *The Interpreter*⁵, an Italian translation of the whole of the twenty-four books of the Bible, written out by Judah ben Jacob dal Bene⁶, in San Serino, in 1597, and provided by Camillo Jaghel in 1619 with his stamp as censor. Should the Bodleian MS. 1498, which contains a work under the same title, be identical with the above, it would be no more than a Hebrew-Italian vocabulary, composed by Jedidiah in 1597. At all events, even if the Petersburg MS. should turn out to be a mere glossary, Jedidiah of Rimini would yet be

¹ Steinschneider, *Verzeichniss der Handschriften* (Berlin), p. 33.

² *Ibid.*

³ *Rendiconti della R. Accademia dei Lincei*, 1892, 318-325.

⁴ Cf. M. Steinschneider, *Monatsschrift*, 43, 38 sqq.

⁵ Senior Sachs, in his catalogue (MS.), describes the code 642 Gunzbourg as: ס' חורגמַן עַל צְשָׁרִים וְאַרְבַּע מִהוּרְבָּנָן כִּי פְּסָקָן נִצְרָרוּ לְלִשְׁנָן אַוְתָּאַלְיָאָן מַר' יְדִידָה מַאֲרִים מַיִ.

⁶ Cf. about this family my remarks in *J. Q. R.*, VIII, 513 sqq.

foremost among the Jews of Italy who were at pains to make the Bible accessible to the Jews of Italy¹.

DAVID KAUFMANN.

אמר המעתיק בשם כמהר"ר יודידיה מאրימני נר"ו

אחרי אשר יצא מלפני האלוק ית' דבר מלכות ונכתב בדרתו . להחריז לבבינו ולבלו עצחו וכחיקיר ביר מימה בן החק לבבנו רעטו וישלח ה"דיו בשלומי חלל בריתו והצפור נודר מן קינו . בן כל איש ישראל נדר מעונו . והגלוות החל הוה"ך דבר כל חזהו . ותהי האמת נעדרת . ואשה רעהה קינה מספרת . ותשתפכנה אبني קדרש בראש כל חזוות . ואני והנש היום כאبني ניר מנופצות . ולקבוץ אותם מהררי נמרם מעונות ארויות . קשה מקבוץ נליות . ובעונותינו כי רבו אין שם על לבלוות להחריז שם ושארית לבב' . כי אם איש לבצעו פנו . ואומרם הדבר אין בנו לא מהמונם ולא מההם . יכricht ה' שמותיהם . רך עשו בטחונם במכסת בספיהם ולשם מרים הרים בתייהם בארץ לא להם . לא השתרלו לעשות להם שם להחלה ולא האמינו כי נרה אינו מעלה . ובראותם איש ילק' בדרך תמים באורת . יצעקו אחריו עליה קrhoה קrhoה . ורבו כמו רבו צרותיהם וצראות צרותיהם . כי אין אנו יכולם לפוטר בחליצת נעליהם . ואומרה אלabi מומב אהי למשל ולא עבור . כי מצות המלך היא ואין לעבור . ואבינה בספר הקדש ואמצא . כי מעשה יהוד'ית ומיל' אלפ'ו"ריה אין להם מוצא . עם מגלה אסתור ושאר נסיט נעשה לישראל בכח המביא לציון גואל . ואומרה אל לבי במוות הפרש בין זה להה . במוות זה בן מות זה . לכן אין עת לחשות . ולהראות בעטלו' או באיש'ות . רך עת לעשות להה"ך . כי ה' היום עשה ה"ך . להעלוות על ספר הזכרון הצלחת ישראל מיד מלך אלפ'ורנה אשר על נבי ישראל האריבו מענה . ואמצא בתוך ספר נצרי כתוב מכתביו תעתועים הנם הלו שריץ ארצו צפראדים . וספרים מספרים שונים על כה . זה אומר בכח זהה אומר בכח . ואשנש מתני . במצוות ה' על פני . ואתן את לבי אל המלאכה . להעלוות בלב הקורא ארככה . ולבלתי אחטא בספורה . כי לא יתכן להקריב אש זרה . והאל הנזון כה לאין אונים . יסמן ידי וישם בלביו דבריהם הגנונים . וכש שעשה עם אבותנו

¹ M. Steinschneider, *Monatsschrift*, 42, 117, and 318, does not mention his name.

נס . כן יקיים מהרה על הר נשפה שאו נס . ויקבע נפוצות ישראל . וכיא
לצין גואל, במהרה בימינו . יחיש האל ישועתנו אביך' א' :

וזע קדרש נורי קדרש שמעו אכתוב מקרה שנה
קהל נבזה עם שר נבזה סבב עיר אלפורה
האל החס אל עמו חס ולירידיא שם הבינה
ונס הטה כי יודיטא הרן מלך אלפורה
ואחריו כל צבאיו כל אנשי חילו ספו פינה
תט

אל היה עם פי . ויהיו לרצון אמרוי פי

מגלה חנוכה

א ויהי בימי נבוכדנצר הוא מלך אשר שלך על נינה הנדר יל ה'
תפארת מלך ארבעה שוכן מלכותו על מדי ובין עיר גדולה וחזקה מאר
ויקרא שמה אינגאטאניס ובין אותה עיר גדולה וחזקה מואבנום מרובעות
ומגנות במנרה והיו כותלים נכווים שבעים אמות ורוחב הכתלים שלשי'
אמות ובין בה מנדלים נכווים מאה אמות ובין שעריה שווים לקומת המנד
לים והיה מתפאר בכח ידו וברוב חילו ובירובי מרכיבתו: ויהי בשנת
יב למלכות נבוכדנצר מלך אשר שמע שמעו ויקנא לו קנאה גדולה
וישלח אחריו גדור ויתפשה במחנה ראנז סביב לארץ אפרה ואו נתולה
מלכות נבוכדנצר וישלח שלוחים שרים ונכבדים לרבר על לב ישבוי ציציליאה
ולישבי דמשק ולישבי ליבאנז ולישבי ברמיה ולישבי קדר ולישבי הגלול
ובמחנה הנדרן מזראאל ולכל ישבוי שומרון ומעבר לירדן עד ירושלים
ולישבי פיאש' עד באך להרי כוש להבאים תחת מושלתו וכל אלה
הארצות מאנו לעשות רצונו וינרשו הרים בחרפה גדולה . וכשמעו המלך
نبוכדנצר בן עלה עשן באפו וימלא חמה גדולה וישבע במלכותו להקם מכל
הארצות ההם ומאנשיהם באך ובחמה :

ב ובשנת שלשים למלכות נבוכדנצר בעשרים ושנים לחחש ניסן
נתיעץ המלך עם שריו ואנשי עצחו להקם מאובייו ושהייה כוונתו לשעבד
כל מלכי הארץ תחת מושלתו . וויתב הדבר בעניין כל העם ויקרא לאלפורה
שר צבאו ויצווה צא לקראת מלכי מערב ובפרט נרד המלבים אשר בזו
מלכותי ראה צייתי אותה אל יהום עיניך לשום מלכות וכל עיר בניה על תלה

השעבד ל' או אליפורנה קרא במצות אדונו לראשים ולשוטרים וכל עם הצבא מלכונות אישור ויפקדם מאה מעשרים אלף אנשי הצבא ופרשים ומורוים בחציהם בין כולם שנים עשר אלף וונמלים לאן חקר ומוץ לקחו להריך עדריו בקר ועדריו צאן וחטה לאין שיעור וישא מביתו המלך כסף והוב לרובן מאר וילכו עד אשר בסו פני האדרמה בארכבה . ובאשר עברו נבול ותחומי הארץ אישור אשר הגינו להרים נדולים מערן מני' שהם משמאלי הצעיליה וילבוד כל ערים וכל מבציהם ויתו עיר ישנה מארץ מלוטי ישב כל בני התרטאים בני יישמעאל שהו ננד פני המדבר וילך אל עיר קולאון ויתו עיר וילך לאפרטה ויבא אל ארץ פרן ארם ויתו עיר כל הערים שהו בנויי ומוקפים חומה אשר על פני מארע עד בא לים וויסוף תחומי אישור מצילטיה עד יפת וילבוד כל יושבי מדין וישב כל עושרים וכל העם מקצתו הרג לפני חרב לא החיה נשמה ואחר כל זה ירד בראש דמשק בעת קצ'ר חטים וישראל כל האסיף ויקצ'ן כל האילנות והכרמים ויהי שומעו ואימתו נופל על פני כל הארץ :

ג' ולשמוע כל הערים והמדינות הנקמה הנדולה מהמלך נבוכדנצר חזרו בהם וישלחו שלוחים נבדים אל שר אליפורנה ויאמרו לו תשוב חרונך מעליינו יען כי טוב לנו לחיות נפשינו ולבוד למלך נבוכדנצר אדונייך משננותנו ונרד אבל שאולה . שמע נא אל דברי עבדיך הנה כל עירינו וכל נחלותינו וכל הרים והגבאות ושדותינו ועדרי צאננו ובקרנו וסוסינו ונמלנו וכל ממונינו ובן עירינו הם לפני אדר' מעתה ומעכשיו יהיו כלם תחת רשותך ונם אנחנו נהיה לך לעבדים . בא אלינו אדונייך והכבד עוליך עלנו כאשר ייטב בעינך . או ירד אליפורנה מההרים עם כל צבא המלחמה וכבש כל עיר מוקפת חומה ומישבת ויה מכם עשרים אנשי חוק ובחורי מלחמה ויפול פחדו על כל הערים מסביב ועל כל יושבי המדינות ועד אשר היו נקבצים ח' הרים והעם והיו באים לקראותו בנינן תופים ומחולות ובאוון נאות היו מקבלים אותו לארון בסבר פנים יפות לקרר דעתו ועם כל זה לא שווה להם כי ערים המשמוד ופסילי אלקיים שרפ' באש כי כן צוה לו נבוכדנצר לאבד זכר הפסילים מן הארץ ולא יקרא אלך בעולם וולתי נבוכדנצר בפי כל הערים הסרים אל משמעתו וכחתמו לחשוף סובל וכל הפה' מיאה וכל ארץ פרן ארם בא אל האדרמי בארץ הנבעה וסיפטו' פול' וילבוד כל ערים והוא גן שם חדש ימים ויצו על כל צבאותיו חילו להפкар אוותם :

ר' ויהי שמו הולך על פני כל הארץ וישראל היושבים בעיר יהודה בששمائ[ע]ו את תוקף אל-פורה יראו מאר מפניהם ושלחו אל כל יושבי שומרון מסבב עד יריחו ייכסו כל קצוות הרים ויסכבו בפריהם מבניינים ויקבזו אצל חטה לרוב וצדקה למלחמה וגם אליקים הכהן כתב לכל הערים שהיו ננדר פני ירושאל קרוב לדתינה ולבכל הערים שהיו יושבים על הדרך שיסתמו עליות הרים הבאים לירושלים ויעשו כן כאשר צוה אליהם כהן ה' עם עיר נדול ויבנעו נפשותם בצום ובכפי ומספר שק ואפר יצע לרבים מקטן ועד נדול ומובהה ה' בסו שק ויקראו לה" אל-ק'ישראל בחזקה ובנפש מרה שישיב חמותו מעלהם ושללא יתנים לשבי ביד אויבם ובניהם ונישיהם לאחרים ועריהם להרבה והכל ה' להרבה ושללא יתנים למשל לכל העמים

אחריו אשר נכנסתי ויצאתי בשלום [אברך] את דה' אשר הביאני עד הולם להזכיר על ידי גורל ישועתו . אשר [עשאה] לישראל עם סגולתו . והיה מן המוטל על כל בר ישראל להיות לנשזהה . ולא יאבד מישראל . אך אמרו לו חכמוני בדניאל . והנuns נצו נם נעו . ואחרי הבל' החומן תעוז . והרי החומן עליהם חרבו . מלשומם עליהם משא כאשר בלבבו . ויהי החומן סוער עליהם . ולא הכיתו לד' אלוקיהם . ריקם באו וריקם פנו . וצדקה לנפשם בעולם הזה לא הכנינו . ויסיתם החומן ליהנות מן העולם . מבלי טורה לעשوت להם שם בנבורים שהיו בעולם . ויהיו לדרוף שבילו רצים ודוחותים ולא היו נרפים או עיפים . וויתב בעני החומן להסתופף בצלו . והבא לטמא פותחין לו . ואין קורא בתורת אל הנכואה . כי אם אחר העיר ושנים במשפחה . ותתלה לאל ולו עצם גבורתו . הנגיד לי' ה' ליראותו והצילני ה' מלהיות עמהם נמשך והולך . ובתורתו א נבי מתחמי ווהולך . ויעורני ה' להעתיק בלשונו הנם הלה . אשר הבאתי לך בזה . כי כל האנש' אשר שמעו אותה . יאמרו יndl נא כח ותפלתי לה' . שקיים מסווה יראתו לפני . וויכני להרבי תורת ברבים . אל שער בת דבים . ולכונן הלבבות ליראה אותו . וללמוד וללמוד חוקי תורה . ויתן לי חן וחסד לעולם ועד . להיות במצויק הרכבים ככוכבים לעולם ועד . וצראפנוי כבסוף מזוק שבעתים ויתן חלקי עם הנתרים לחיים בירושלים . אמן כן יהיו רצון אמן ברוך ה' לעולם אמן :

לויא לך לך¹

¹ = לבי וברשי יוננו אמן (3. Gen. xl ix. 18. לישועה קירוי ה').